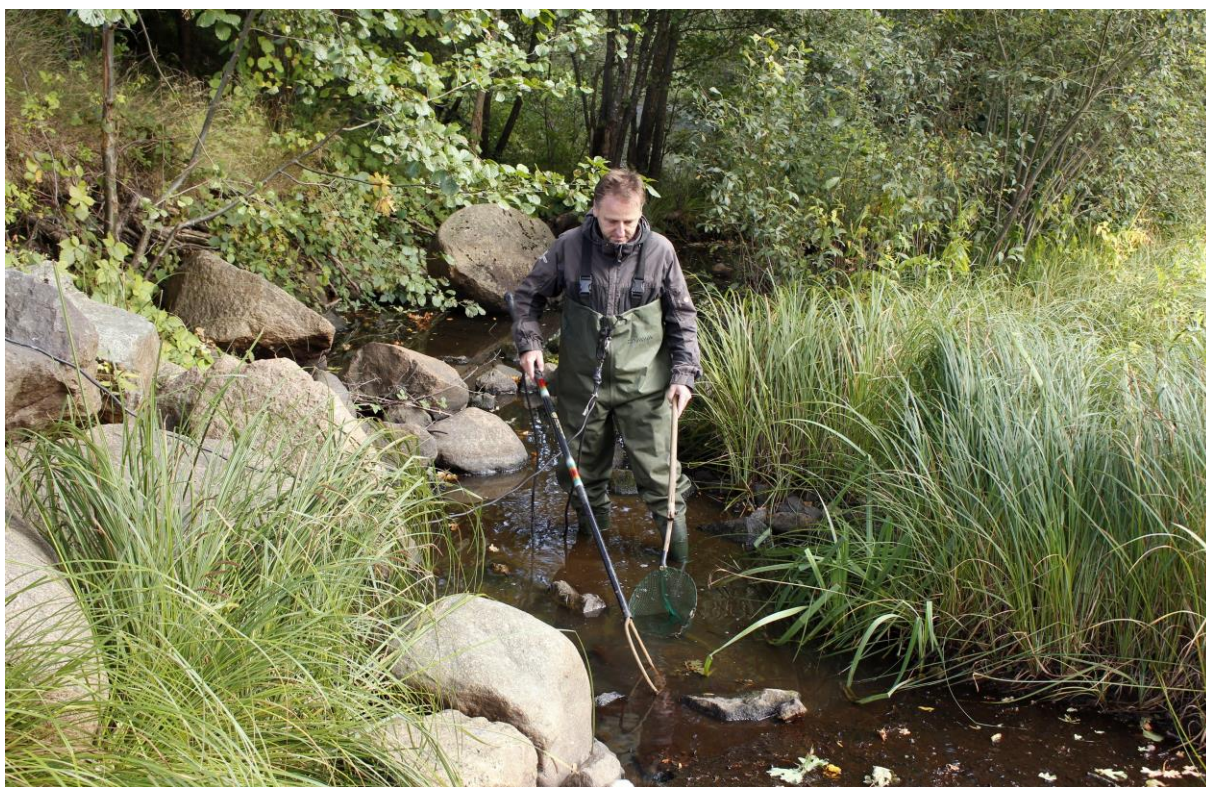

Elfiskeundersökningar i Torsås kommun 2019

Brömsebacken
Grisbacken
Bruatorpsån
Applerumsån
Strömby å
Glasholmsån
Torsåsån

Fiskinventeringar på elva lokaler och jämförelser med tidigare undersökningar. Sammanställning av elfisken under drygt tio år i Torsås kommun.

Elfiske vid Vallmans göl, 2019-09-17. Foto: Lina Watanen

På uppdrag av Torsås kommun

2019-10-16

Carl-Johan Månsson, Fiskerikonsulent

carl-johan.mansson@hushallningssallskapet.se

INNEHÅLL

FÖRORD	3
SAMMANFATTNING	3
BAKGRUND	5
Åarna i Torsås	5
METODER	5
Efiske	5
Analys och utvärdering	5
RESULTAT	7
Antal arter	7
Tätheter öring	7
Utveckling lake	7
<i>Per lokal:</i>	
Brömsebacken, nedströms bron vid Bröms	8
Grisbacken, nedströms gamla riksvägen, Grisbäck	10
Grisbacken, bron Skorrö	13
Bruatorpsån, Nedströms omlöp vid Åd	14
Bruatorpsån, utmed kvarn Bruatorp	16
Bruatorpsån, nedan damm Vallmans göl	20
Applerumsån, Kvilla	21
Strömby å, Kvarnen	22
Glasholmsån, Uppströms Hagalund	23
Glasholmsån, Glasholm	24
Torsåsån (Bruatorpsån), Ådala	26
Applerumsån, Nedströms damm	27
Bruatorpsån, Ovan damm Vallmans	29
REFERENSER	30
Citatet, förhoppning, minnet	31

Förord

På uppdrag av Torsås kommun genomfördes elfiskeundersökningar på 11 lokaler i augusti-september 2019. Flertalet av lokalerna har ingått i tidigare undersökningar. Genom Torsås kommun genomförs ett elfiskeprogram med intervallen vartannat år. Syftena med elfiskena är flera där följande är de viktigaste:

- Underlag kring olika åtgärder (före/efter) samt som förslag till nya åtgärder.
- Miljöövervakning av kommunens vattendrag.
- Ökad kunskap om fiskbestånden/vattendragens biologi samt som kunskap om vattendragens skyddsvärde.

Vattendragen har under åren 2016-2019 lidit av svår torka. Säsongen 2019 var värre än 2018. Detta bör man ha med sig när man läser rapporten. Några lokaler gick inte att följa upp då de var uttorkade. Låga flöden är ett stort problem i Torsås kommun. På flera lokaler syns tydliga nedgångar hos öringen, beroende på låga flöden/hög vattentemperatur. Vi måste ta fasta på detta och hushålla med vattnet.

Elfiskeundersökningen utfördes av fiskerikonsulent Carl-Johan Månsson som också gjort all rapportering och sammanställning. Som medhjälpare stod Pernilla Landin, Torsås kommun samt Sara Janbrink, vattenrådgivare.

Undertecknad hoppas och tror att rapporten blir en del i vattenvårdsarbetet i Torsås kommun samt som del i länets arbete med fiske-/vattenvård.

Sammanfattning

Under augusti-september 2019 utfördes elfiskeundersökningar på uppdrag av Torsås kommun. Syftet var att följa upp fiskbeståndets utveckling. Totalt undersöktes elva lokaler. Tabell 1 redovisar lokalernas läge och vattentemperatur.

Tabell 1. Elfiskelokaler 2019 inom Torsås kommuns elfiskeprogram.

Vattendrag	Lokal	Provfisketillfälle	Koordinater RT90	Vatten temperatur °C	Höjd över havet m
Brömsebäcken	Nedströms bron vid Bröms	2019-09-09	624377, 151450	14,6	3
Grisbäcken	Nedströms gamla riksvägen	2019-09-09	624547, 151527	14,7	3
Grisbäcken	Bron Skorrö	2019-09-09	624825, 151401	14,3	10
Bruatorpsån	Utmed kvarn Bruatorp	2019-08-20	625725, 151640	16,8	6
Bruatorpsån	Nedströms omlöp Åd 3:1	2019-09-09	625665, 151845	16,4	4
Bruatorpsån	Nedströms damm Vallmans göl	2019-09-10	625345, 151200	17,3	12
Glasholmsån	Uppströms Hagalund	2019-09-10	626303, 151488	15,4	21
Glasholmsån	Glasholm	2019-09-09	626005, 151735	15,4	9
Applerumsån	Nedströms damm	2019-09-10	625433, 151258	16,3	13
Torsåsån	Ådala	2019-09-10	625419, 151062	17,0	16
Bruatorpsån	Ovan damm Vallmans	2019-09-17	625347, 151191	12,4	12

Elfiskeundersökningar i Torsås kommun 2019
Carl-Johan Månsson

Sammanlagt fångades elva fiskarter (figur 1); öring (hänsynskrävande signalart), lake (NT, nära hotad), storspigg (tolerant), mört (indikator surthet), gädda (viktig rovfisk), bäcknejonöga (signalart), abborre (viktig rovfisk), id (vandringsfisk), benlöja (karpfisk), sutare (tolerant karpfisk), björkna (karpfisk) samt signalkräfta (liksom mört känslig för lågt pH). Flest antal arter erhöles i Ådholmen vilket var att förvänta med lokalens närhet till kusten medan lägst antal arter erhöles i Applerumsån nedströms dammen, vilket var något oväntat. Öring fångades på fem av elva lokaler vilket var att förvänta efter 2018 års torka. Ingen öring noterades vid Bröms i år heller vilket måste förklaras av låga flöden. Viktiga arter såsom id, lake och bäcknejonöga fanns på två, fyra respektive en lokal. En positiv lokal var Glasholm i Glasholmsån.

	Antal arter	Öring	Abborre	Gädda	Benlöja	Björkna	Lake	Id	Sutare	Mört	Storspigg	Bäcknejonöga	Signalkräfta
Bröms	2										x		x
Gamla riksvägen	4	x		x							x		x
Skorrö	2			x									x
Ådholmen	8	x	x		x	x	x	x		x			x
Kvarn Bruatorp	3	x					x						x
Ned Vallmans göl	6		x	x			x	x	x				x
Ovan damm Vallmans	2		x	x									
Nedströms damm	1		x										
Ådala	3			x			x			x			
Glasholm	3	x										x	x
Hagalund	2	x											x

Figur 1. Artförekomst på samtliga lokaler 2019.

Goda tätheter med öring noterades i Bruatorpsån vid Bruatorp och Ådholmen som är säkra sträckor samt vid Glasholm. Nedåtgående tätheter noterades i Glasholmsån vid Hagalund och i Grisbäcken. Brömsebacken har gått starkt tillbaka. Torkan har påverkat fiskbestånden negativt under senare år. Detta har Månsson (2019) rapporterat om gällande vattendrag i Kalmar kommun.

Enligt fiskindex VIX, som till stor del är inriktat på fångst av laxfisk (öring), så hamnade endast tre lokaler på god status (tabell 2). I den slutliga bedömningen ändrades en lokal till god status, alltså fyra lokaler. Man ser att god status är kopplat till vattendrag med bättre flöden. Övriga lokaler hamnade i klassen måttlig-dålig med påverkan i form av låga flöden, näringspåverkan och vandringshinder. Inget i materialet indikerar problem med surt vatten.

Tabell 2. Fiskindex VIX, bedömd sammantagen status och trend.

Lokal	VIX-klass	Bedömd	Trend
Bröms	Dålig	Dålig	Sämre
Gamla riksvägen	Dålig	Måttlig	Sämre
Skorrö	Otillfredsställande	Otillfredsställande	Sämre
Ådholmen	Måttlig	God	Stabil
Kvarn Bruatorp	God	God	Stabil
Ned Vallmans göl	Dålig	Otillfredsställande	Sämre
Ovan damm Vallmans	Otillfredsställande	Måttlig	?
Nedströms damm	Dålig	Dålig	?
Ådala	Dålig	Måttlig	?
Glasholm	God	God	Bättre
Hagalund	God	God	Sämre

Elfiskena visar att biotopåtgärder har effekt. Fler projekt bör inledas i både huvudfåror och biflöden. Biotopvård i huvudfåror är säkrare ur vattenflödessynpunkt. Det är samtidigt viktigt att göra åtgärder högre upp i vattensystemen så att vattnet kan hållas kvar bättre i landskapet. Detta har gjorts på en del håll och kan öka. Dämmet vid Vallmans göl bör försees med fiskväg, detta är en av de mest prioriterade åtgärderna i hela Torsås kommun. Andra saker som bör genomföras är röjning av vegetation vid omlöpet i Ådolmen samt i flera områden i Torsås samhälle. In- och utloppsdelarna i omlöpet vid Valfridsbo bör justeras.

Bakgrund

Åarna i Torsås kommun

Vattendragen i Torsås kommun ligger inom sydöstra regionens regnskugga och har liknande egenskaper och problembild. De är relativt små med få sjöar och de är utsatta för omfattande vattenståndsvariationer. Åren 2016-2019 har torkan blivit alvarlig, brunnar har sinat och vattendragen har i vissa fall helt torkat ut. Rensningar och utdikningar har gjort att den naturliga flödesrytmen rubbats och de biologiska förutsättningarna har påverkats negativt. Vandringshinder finns på många sträckor, bara i Bruatorpsån finns ett 20-tal hinder. Samtidigt finns det många skyddsvärda vattendragssträckor inom Torsås kommun. Bruatorpsån är artrik och öringbestånden i Glasholmsån och Applerumsån är mycket värdefulla. Vattendragen i Torsås kommun betyder mycket för kustekosystemet och de fiskbestånd som nyttjar dem, exempelvis gädda, abborre och öring. Dessa är attraktiva arter inom sportfisket. Efter drygt tio åren med elfisken i kommunen så vet vi betydligt mer om fisken och vattendragen i Torsås kommun. På detta sätt är elfisken en viktig del i allt åtgärdsarbete.

Metoder

Fältundersökningar - elfiske

Elfisken har utförts på 11 lokaler (tabell 1). Inom dessa lokaler har provytor definierats. På provytorna har kvantitativa öppna elfisken utförts enligt utfångstmetoden vilka omfattat två st elfisken. Vid elfisket har ett bensindrivet elfiskeaggregat av märket Lugab använts. Efter varje fångstomgång har fisken protokollförts med avseende på art, längd (mm) och antal. Efter avslutat fiske har fisken återbördats till vattendraget. I samband med elfisket har lokalen beskrivits med metoden Lokalbeskrivning (Havs och vattenmyndigheten). Elfisket har genomförts enligt nationell metodik (Havs och vattenmyndigheten) och data har rapporterats in till datavärden på SLU (SERS).

Analys och utvärdering

För att kunna jämföra populationsstorleken av arterna på elfiskelokalen med andra lokaler och tidigare elfisketillfällen har en omräkning utifrån provytans areal gjorts till individtäthet/100 m². I resultatdelen av föreliggande rapport redovisas och kommenteras fångstresultaten från varje elfiskelokal. Tätheterna jämförs med data från databasen SERS (SLU).

VIX (VattendragsIndex) är ett fiskindex där bedömning av vattendragets ekologiska status görs utifrån ett standardiserat elprovfiske. Förutom ett antal omgivningsvariabler för den fiskade lokalen så används följande indikatorer:

- Sammanlagd täthet av öring och lax
- Andel individer från toleranta arter (exempelvis mört, abborre, ål, storspigg)
- Andel lithofila (leker på sten och grus) individer (exempelvis öring, lake)
- Andel toleranta arter
- Andel intoleranta arter (exempelvis öring)
- Andel laxfiskarter som reproducerar sig

För varje elfiskad lokal presenteras ekologisk status enligt VIX sex indikatorer ovan där medelvärdet ger en samlad bedömning och generell påverkan. Indexen klassificeras enligt 5 klasser; dålig (klass 5), otillfredsställande, måttlig, god och hög (klass 1) där klass 1-2 innebär liten påverkan och klass 4-5 stark-mycket stark påverkan. Varje lokal har slutligen bedömts med hänsyn till VIX, tidigare resultat, omgivningsfaktorer, påverkan på sträckan samt fångstsammansättning/ingående arter. Samma fem statusklasser användes.

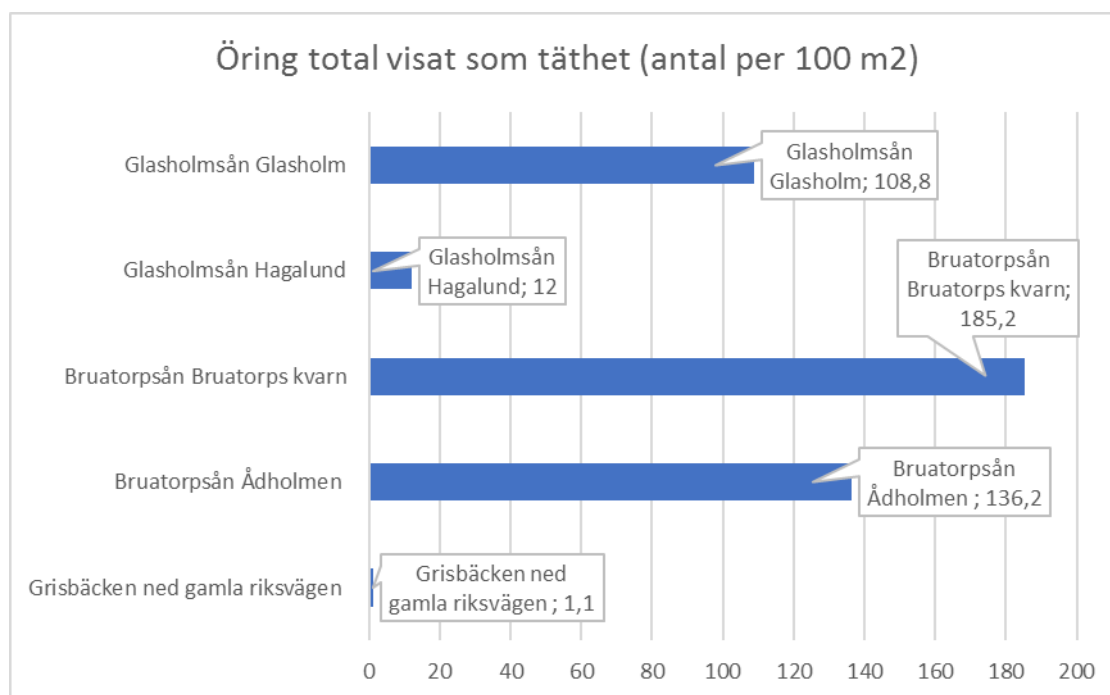
Figur 2. Id från Bruatorpsån 2019. Notera det svavelgula ögat och de svagt rödfärgade fenorna, bra karaktärer för mindre id. Id är en viktig vandringsfisk och en art som ingår i arbetet med ÅGP, ett nationellt åtgärdsprogram. Foto: Carl-Johan Månsson

Resultat

Antal arter, tätheter öring

Vid elfisket 2019 erhöles totalt elva fiskarter; öring, bäcknejonöga, lake, sutare, abborre, gädda, benlöja, id, mört, storspigg, björkna samt signalkräfta. Detta är ganska högt antal och ligger i linje med tidigare år. Ny art (vid elfiske) för vattendraget var björkna, som fångades i Bruatorpsån. Högst antal arter erhöles på lokalen Ådholmen, hela åtta arter. Flera goda signalarter erhöles.

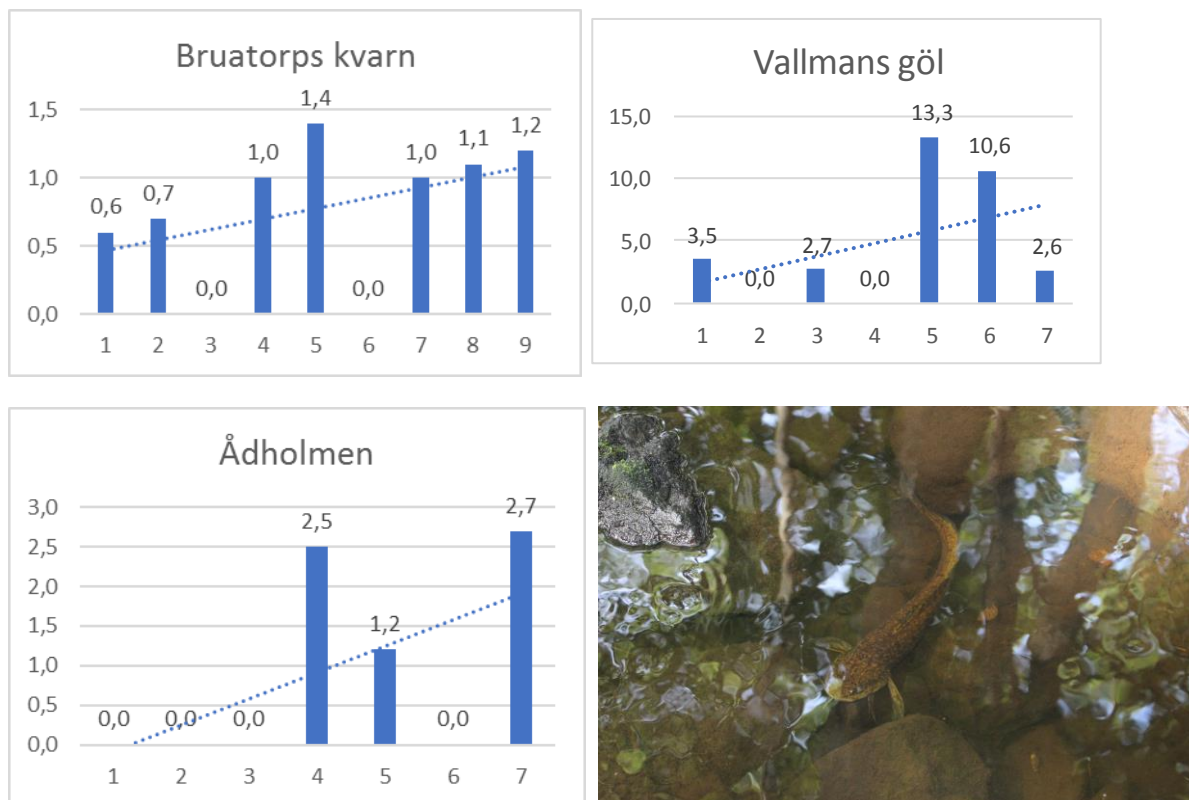
Högsta tätheterna av öring hade Bruatorpsån vilket är att förvänta då denna har större flöde (figur 3). Tydliga nedgångar ses i övre delen av Glasholmsån och Grisbäcken. Det var också flera lokaler som saknade öring, lokaler som tidigare innehållit öring.

Figur 3. Täthet (antal/ 100 m²) för öring på fem av elva undersökta lokaler 2019.

Utveckling lake

Laken, rödlistad som nära hotad (NT), har minskat i många vatten, inkluderat vattendrag. Detta kan hänga ihop med varmare vatten. För att undersöka om detta gäller för Bruatorpsån så sattes fångst för tre lokaler upp i figurer (figur 4). Lokalerna var i Bruatorpsån och materialet utgjordes av 7-9 elfisken/lokal. Ingen tydlig trend gällande nedgång går att se, snarare tvärtom en ökning. Det är ett litet material att analysera så det bör tolkas med försiktighet.

Figur 4. Fångsttrend lake på tre lokaler. Avser täthet (antal/ 100 m²). Större lake från Bruatorpsån 2019. Foto: Sara Janbrink.

Resultat per lokal

Brömsebacken, Nedströms bron vid Bröms (624377, 151450)

Lokalbeskrivning

Elfiskelokalen är belägen vid Bröms, nedanför bron och den skarpa svängen. Provytan var 100 m² och bestod av strömmande vatten. Botten dominerades av sten (2-10 cm), lokalen var väl beskuggad, 95 %. Mossa växte i riklig mängd på lokalen. Lokalen klassades som mycket lämplig för uppväxande öring. Lågvatten rådde vid provfisket, maxdjupet uppgick till 0,5 m. Närmiljön bestod av blandskog där lönn och al dominerade. Lokalen är fiskad 1995, 1996, 2002, 2011, 2013, 2015, 2017 och 2019.

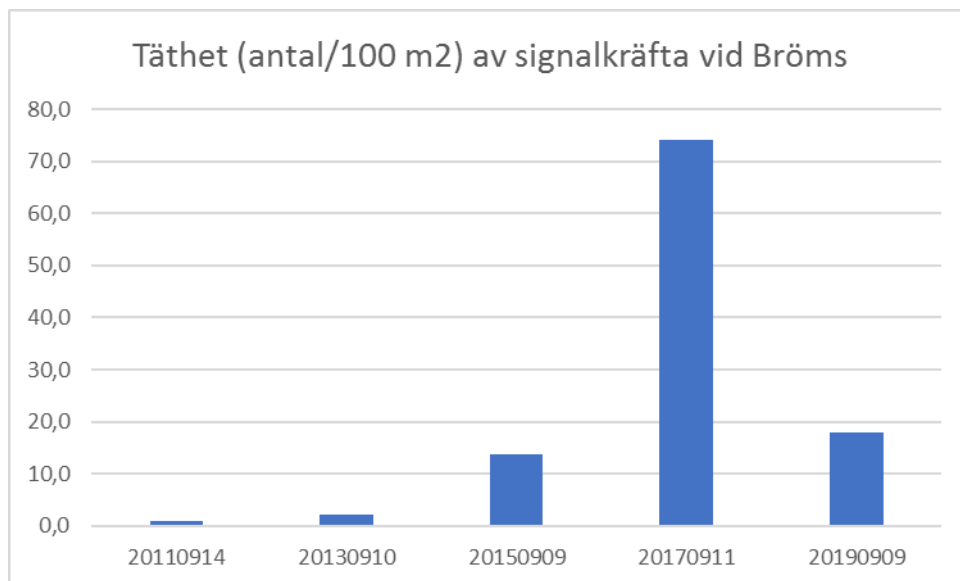
*Figur 5. Bröms är en mycket fin öringlokal men troligen har de senaste årens torka slagit hårt mot beståndet.
Foto: Carl-Johan Månsson*

Elfiskeresultat

Endast signalkräfta och storspigg fångades, vilket åter igen var något av en besvikelse. Öring fångades i stort antal 2015, därefter har ingen öring ingått. Kräftorna verkar ha ökat i ån (figur 6). Storspigg, som är en tålig art, har inte tidigare fångats.

Tabell 3. Fångst samt beräknad individtätet, medelstorlek samt max och minimilängd vid elfisket i Brömsebäcken på lokalen nedströms bron Bröms, 2019. Avfiskad areal: 100 m².

Art/grupp	Totalfångst antal	Medelstorlek längd (mm)	Maxlängd (mm)	Minimilängd (mm)	Beräknat antal/100 m ²
Signalkräfta	12	41	76	24	17,8
Storspigg	4	31	38	27	6,8

Figur 6. Täthet av signalkräfta vid Bröms 2011-2019.

Bedömning enligt VIX och samlad bedömning

Enligt fiskindex, som visar generell påverkan och till stor del hänger på öringfångst, så hamnade lokalen på dålig status. Det förefaller som om sträckan går sämre än tidigare men äldre elfisken på 1990-talet visade också en sämre status. Bäckens har torkat ut flera år i rad och det är troligen detta som hänger ihop med resultatet. Bedömningen blir dålig status.

	VIX-klass
20110914	God
20130910	Måttlig
20150909	Hög
20170911	Dålig
20190909	Dålig

Kommentarer och förbättringar

Det är viktigt att se över flödena i bäcken. Finns det faktorer som bidrar till lågt flöde, exempelvis uttag, så bör detta diskuteras. Kvarhållande åtgärder längre upp i vattensystemet kan vara ett sätt att förbättra för fisken.

Grisbäcken, Nedströms gamla riksvägen (624547, 151527)

Lokalbeskrivning

Elfiskeloken sträcker sig från den lilla träbron (spången) till en linje med det röda huset, på södra sidan av ån. Provytan var 90 m² och bestod av strömmande vatten och en botten som domineras av blandad stenbotten. Sträckan biotopvårdades 2014 genom utläggning av lekgrus. På lokalen har alger och sediment på stenar ökat. Lokalen klassades som lämplig uppväxtplats för

öring. Både spigg och svartmunnad smörbult har noterats på platsen, vilket ingett viss oro till försämring. Lokalen är fiskad 2010, 2011, 2013, 2015, 2017 och 2019.

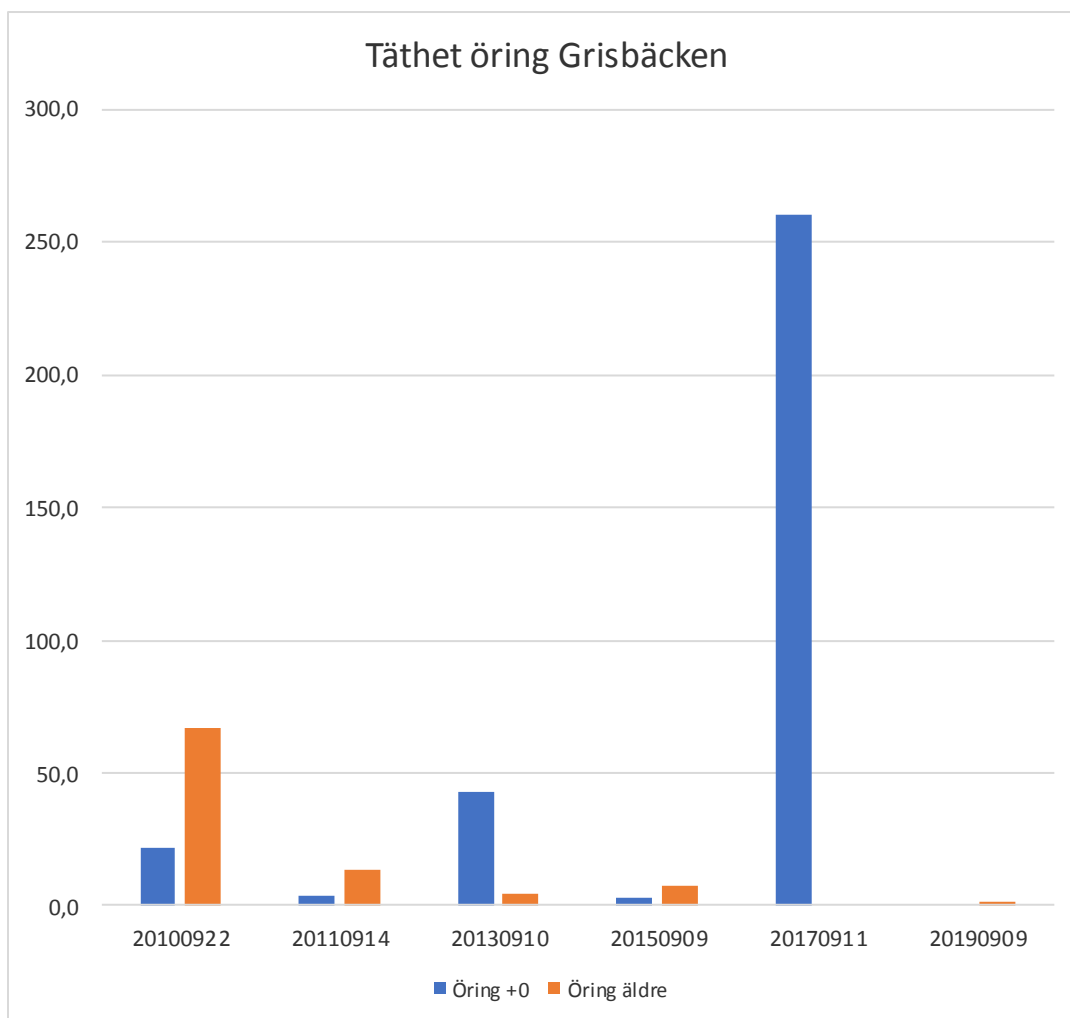
Figur 7. Lokalen vid Grisbäck tycks ha försämrats. Över stenar ligger mycket sediment. Foto: Carl-Johan Månsson

Elfiskeresultat

Vid elfisket 2019 erhöles öring, storspigg, gädda och signalkräfta (tabell 4). Endast en öring fångades vilket är en tydlig nedgång (figur 8).

Tabell 4. Fångst samt beräknad individtätthet, medelstorlek samt max och minimilängd vid elfisket i Grisbäcken, på lokalen nedströms gamla riksvägen, 2019. Anfiskad areal: 100 m².

Art/grupp	Totalfångst antal	Medelstorlek längd (mm)	Maxlängd (mm)	Minimilängd (mm)	Beräknat antal/100 m ²
Öring 0+	0	-	-	-	0
Öring >0+	1	167	167	167	1,1
Gädda	1	110	110	110	1,1
Storspigg	1	61	61	61	1,1
Signalkräfta	2	75	115	35	3,3

Figur 8. Täthet öring vid lokalen Nedströms gamla riksvägen, Grisbäcken. Antal/ 100 m².

Bedömning enligt VIX och samlad bedömning

Då lokalen ligger nära kusten så håller den periodvis olika arter som drar ner indexet. Vid provfisket 2010 var statusen god, därefter måttlig eller sämre. 2017 var tätheten av årsungar mycket hög, vilket härstammade från en lyckad lek 2016. I år var öringarna mycket fåtaliga, vilket hänger ihop med 2018 års låga flöden. Bäckens var nog även 2019 nästintill torr. Vi sätter lokalen till måttlig.

	VIX-klass
20100922	God
20110914	Otillfredsställande
20130910	Måttlig
20150909	Otillfredsställande
20170911	Måttlig
20190909	Dålig

Kommentarer och förbättringar

Sträckan är viktig och det är en nedåtgående trend. Ett sätt att underhålla sträckan är att luckra upp botten, med hjälp av krattor, så att den överlagring av sediment som finns på botten minskar.

Grisbäcken, Skorrö bron (624825, 151401)

Lokalbeskrivning

Elfiskelokalen sträcker sig från position nedströms bron till strax uppströms bron. Öring har tidigare lekt på sträckan men botten ser inte speciellt lämplig ut längre, det är mycket sediment över stenar. Provytan var 75 m², det rådde lågvatten. Fiske har utförts 2010, 2013, 2015, 2017 och 2019.

Figur 9. Sträckan vid Skorrö är kraftigt rensad men håller vissa gynnsamma år vandrande öring. Notera hur det bruna sedimentet rörts upp efter att man gått i vattnet.

Elfiskeresultat

Fångsten bestod endast av två signalkräftor (83, 94 mm) och en gädda (180 mm). Ingen öring ingick vilket gällde även 2017.

Bedömning enligt VIX och samlad bedömning

På samma sätt som nedströms lokal så har försämring skett vilket till stor del beror på de sista årens torka. Otillfredsställande status känns rättvist.

	VIX-klass
20100922	God
20130911	Måttlig
20150909	Otillfredsställande
20170911	Dålig
20190909	Otillfredsställande

Kommentarer och förbättringar

Kvarhållande av vatten är helt avgörande, torra år kommer även framöver. Spillning från utter (NT) noterades.

Bruatorpsån, Nedströms omlöp vid Åd 3:1 (625665, 151845)

Lokalbeskrivning

Elfiskelokalen är belägen i den västra åfåran vid Ådholmen, strax nedströms omlöpet (anlades 2004). Biotopåtgärder är utförda på sträckan, enligt uppgifter i databasen Åtgärder i vatten, år 2012. En yta av 75 m² fiskades av, lågvatten rådde vid provfisket. Sträckan är lämplig för öringens lek och uppväxt. Lokalen har fiskats 2008, 2009, 2011, 2013, 2015, 2017 och 2019.

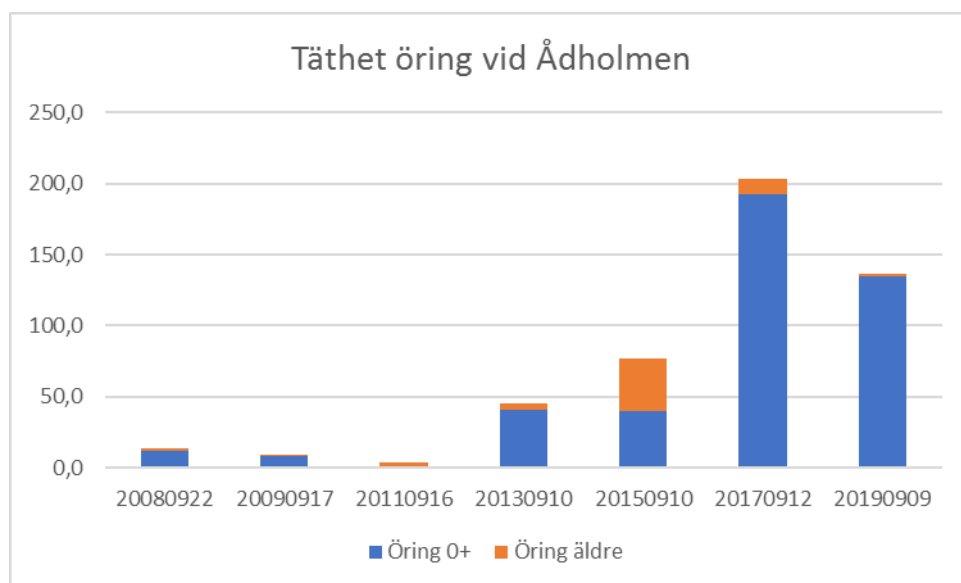
Figur 10. Lokalen vid Ådholmen ligger nedanför omlöpet och ingår i en artrik sträcka. Foto: Carl-Johan Månsson

Elfiskeresultat

Vid elfisket fångades öring, lake, mört, id, björkna, benlöja, abborre och signalkräfta. Hela åtta arter ingick, tidigare har 2-4 arter fångats. Totalt fångades 82 öringar, alla utom en var årsyngel. Tätheten av öring har ökat och klassas som hög. Totalt fångades 82 öringar, 22 mörtar, 9 idar, 3 björknor, 2 benlöjor, 2 lakar, 1 abborre och 3 signalkräfter. Lokalen är artrik, id och lake är arter som minskat under senaste decennierna. Täckningen av öring ligger på en hög nivå (figur 11).

Tabell 5. Fångst samt beräknad individtäthet, medelstorlek samt max och minimilängd vid elfisket i Bruatorpsån, på lokalen Åd, 2019. Avfiskad areal: 75 m².

Art/grupp	Totalfångst antal	Medelstorlek längd (mm)	Maxlängd (mm)	Minimilängd (mm)	Beräknat antal/100 m ²
Öring 0+	81	74	98	51	134,9
Öring >0+	1	210	210	210	1,3
Lake	2	320	420	220	2,7
Id	9	128	156	83	14,3
Mört	22	83	98	57	42,1
Benlöja	2	121	134	107	3,3
Björkna	3	92	100	79	5,5
Abborre	1	78	78	78	1,3
Signalkräfta	3	77	93	55	5,3

Figur 11. Täthet öring vid Ådholmen.

Flertalet fiskarter (och kräftor) är känsliga för surt vatten och andra vattenkemiska faktorer. Fångsten av arternas och yngre fiskstadier visar att vattenkvaliteten varit godkänd under de senaste åren.

	Kortaste	Längsta
	individ	individ
Fiskart	(mm)	(mm)

ÖRING	51	210
MÖRT	57	98
ID	83	156
BJÖRKNA	79	100
SIGNALKRÄFTA	55	93
BENLÖJA	107	134
LAKE	220	420
ABBORRE	78	78

Bedömning enligt VIX och samlad bedömning

Då det i år var en stor inblandning av toleranta arter (id, björkna, mört) i fångsten så drar detta ner VIX, den hamnar i klassen måttlig. Totalt har lokalen en uppåtgående trend, med god status åren 2013-2017. Vi gör bedömningen att indexet visar för låg klassning utifrån att id fångas och att det är nära kusten. Höjning till god status blir befogad.

	VIX-klass
20080922	Måttlig
20090917	Otillfredsställande
20110916	Måttlig
20130910	God
20150910	God
20170912	God
20190909	Måttlig

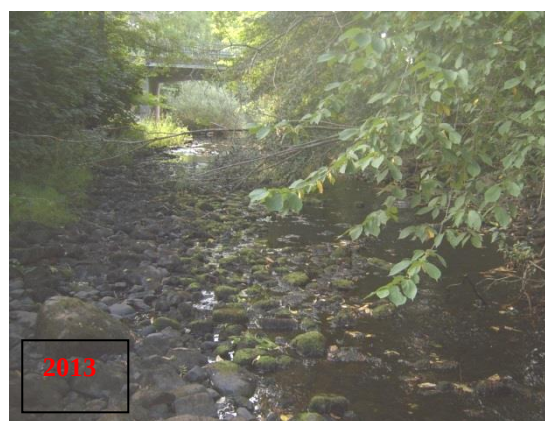
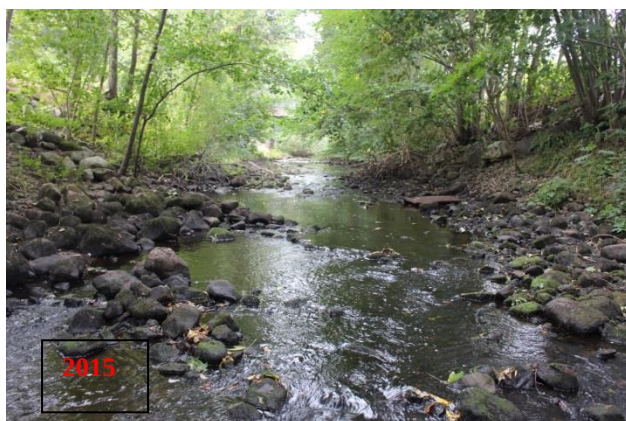
Kommentarer och förbättringar

Igenväxning råder där omlöpet börjar. Här bör kaveldun tas bort. Omlöpet fungerar men det kan bli bättre. Det skulle gå att göra utskovet vid dammen bättre anpassat för fiskvandring. Elfiskena visar på ett bra sätt hur pass artrik Bruatorpsån är och att många arter från kusten nyttjar ån. Elfiskena visar att flera arter passerar dammen i Ådholmen. Id är en art som årligen vandrar upp till Vallmans göl.

Bruatorpsån, Utmed kvarn Bruatorp (625725, 151640)

Lokalbeskrivning

Lokalen ligger belägen vid kvarnen i Bruatorp, en mycket lämplig öringsträcka. Provytan var 84 m², det rådde lågvatten. Det var stråkande-forsande vatten, sträckan har rensats bitvis längre tillbaka men påverkan bedöms som låg. Lokalen är elfiskad nio gånger: 2007, 2008, 2009, 2011, 2013, 2015, 2017, 2018 och 2019. Fotona nedan visar lokalen åren 2009-2019.

Figur 12. En av regionens mest värdefulla sträckor för vandrande öring. Fotoserie 2009-2019. Foton: Carl-Johan Månsson

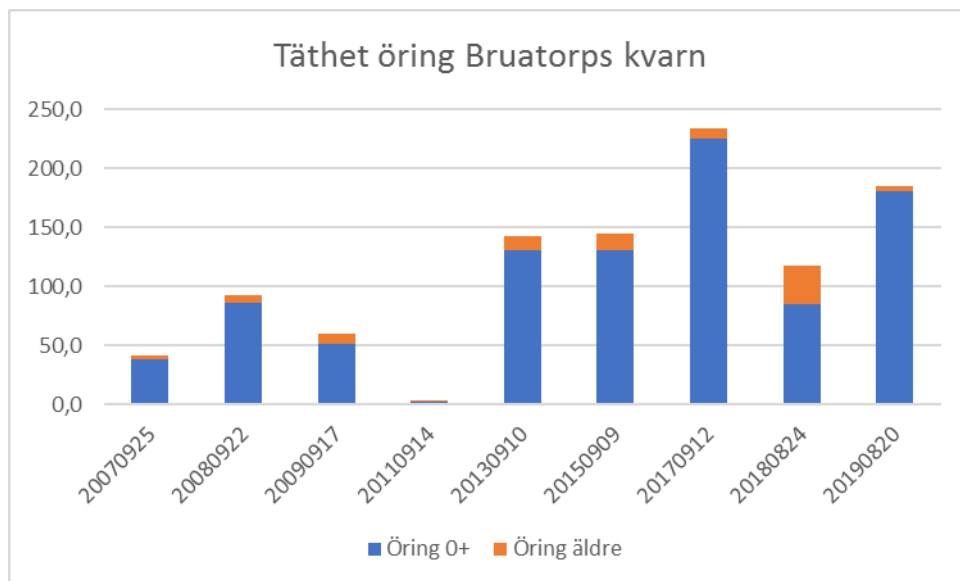
Elfiskeresultat

Vid elfisket erhöles öring, lake och signalkräfta (tabell 6). Totalt fångades 140 öringar, 1 lake och 2 signalkräftor. Den totala tätheten av öring var 185,2 st/100 m² vilket klassas som mycket högt (SLU, 2016). Tätheten av årsungar var mycket hög.

Tabell 6. Fångst samt beräknad individtäthet, medelstorlek samt max och minimilängd vid elfisket vid Bruatorp, Bruatorpsån, 2019. Avfiskad areal: 84 m².

Art/grupp	Totalfångst antal	Medelstorlek längd (mm)	Maxlängd (mm)	Minimilängd (mm)	Beräknat antal/100 m ²
Öring 0+	136	72	95	40	180,4
Öring >0+	4	161	175	145	4,8
Lake	1	170	170	170	1,2
Signalkräfta	2	41	67	15	3,5

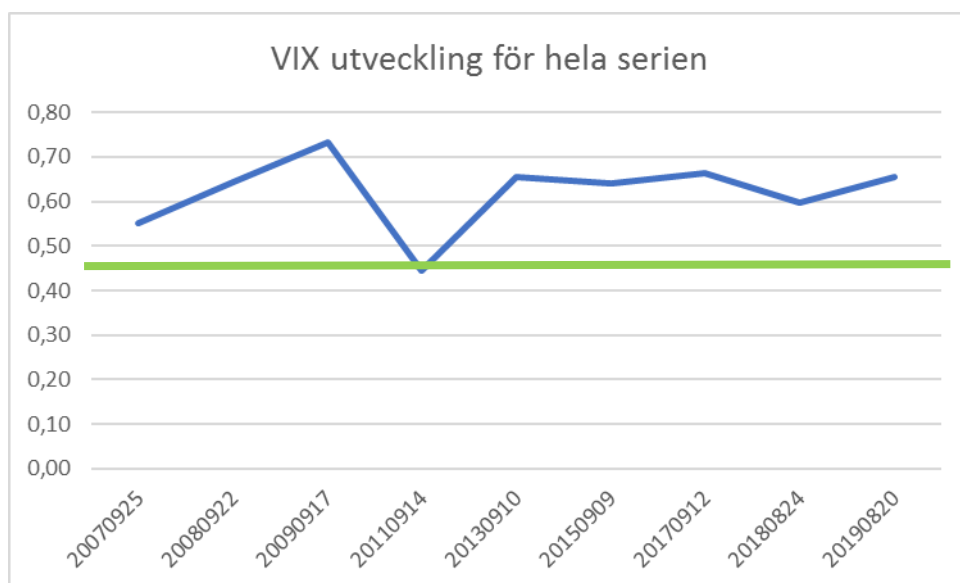
Man kan av resultatet läsa ut att lokalen/sträckan går bra, det är en stabil sträcka. Produktionen av öring är större än åren 2007-2009 (figur 13). År 2011 var det högt flöde vilket gjorde det svår fiskat, se foto år 2011.

Figur 13. Täthet öring vid Bruatorps kvarn.

Bedömning enligt VIX och samlad bedömning

Samtliga elfisken visar god status utan 2011 (figur 14). Trenden är stabil och bedömningen kan inte bli annat än god status.

Figur 14. Status enligt VIX 2007-2019.

Kommentarer och förbättringar

Fortsatt kontroll är viktigt. Rensning i vattnet och avverkning av kantzoner får ej utföras. Sträckan är utifrån öring en av de viktigaste och mest skyddsvärda i hela Torsås kommun.

Bruatorpsån, Ned Vallmans göl (625345, 151200)

Lokalbeskrivning

Lokalen växer igen alltmer, och överlag syns flera försämringar med mycket grumligt vatten och oljeliknande hinna på ytan. Fiske skedde på en yta av 84 m². Vattnet stod stilla vid besöket. Lokalen har fiskats 2007, 2008, 2009, 2011, 2015, 2017 och 2019. Lokalen är måttligt passande för öring, och beror helt på om det rinner vatten över dammen.

Figur 15. En fiskväg skulle förbättra sträckans funktion. Foto: Carl-Johan Månsson

Elfiskeresultat

Ingen öring fångades. Öring har fångats 2008, 2009 och 2015. Fångsten bestod av 3 abborrar, 4 gäddor, 1 id, 1 lake, 1 sutare och 2 signalkräftor. Genomgående var fångsten låg men indikerar att surt vatten inte varit ett problem. Att id och lake ingick stärker lokalens värde. Lokalen tycks vara viktig för flertalet fiskarter som leker i Bruatorpsån. Dämet gör att många arter hindras att simma vidare uppströms.

Bedömning enligt VIX och samlad bedömning

Utifrån fångsten hamnade lokalen i klass dålig status, vilket gällt vid fem elfisken. De andra gångerna visade VIX otillfredsställande status. Lokalen går inte bra men vi bedömer lokalen till otillfredsställande status, utifrån att den är artrik.

Kommentarer och förbättringar

Det är av hög prioritet att bygga en fiskväg vid dammen. Detta undersöks just nu av Torsås kommun där man avser att söka tillstånd för dämet. Rensning av sly bör ske nedanför dammen och sträckan nedanför dämet bör biotopvårdas. Det är viktigt att tänka på att det är många

fiskarter som ska kunna passera dämnet. Undertecknad har (2017-06-22) lämnat förslag till Torsås kommun på hur dämnet skulle kunna tas bort och en ny tröskel byggs upp. Kunskapen om utloppströsklar har ökat under senaste åren, där man eftersträvar ett fritt flöde med låg avsänkning uppströms. En positiv del om dämnet tas bort är att hela miljön skulle kunna anpassas efter att gynna fisk och att närmiljön skulle kunna höjas upp till fördel för de närboende och för rekreation. Det kostar mer men det finns mycket att vinna på detta.

Applerumsån, Kvilla 500 m nedströms bro (625651, 151162)

Beskrivning

Sträckan vid Kvilla är biotopvårdad i flera omgångar, första elfisket på sträckan utfördes 2009. Det var en god trend hos öringen innan torråren. Det handlar om vandrande öring som leker på sträckan. 2019 gick inte elfisket att genomföra på grund av lågt vattenflöde. Vid studier av bilder från lokalen kan ses att höga flöden gjort att kanterna börjar erodera. Detta är positivt ur perspektivet att få en eftersträvar en mer naturlig form. Biotopvården som utförts på sträckan har haft effekt. Biotopvård är inte endast resultatet att ny botten skapas utan det gör att åfåran på sikt kan få nya former.

Figur 16. Lokalens utseende 2019 och 2015 nedan. Foto: Carl-Johan Månsson

Figur 17. Foto taget vid första elfisket som gjordes i ån, 2009. Carl-Johan elfiskar och där var det en fisk. En öring!

Strömby å, Nedströms kvarn, Norra Gullabo (625975, 151082)

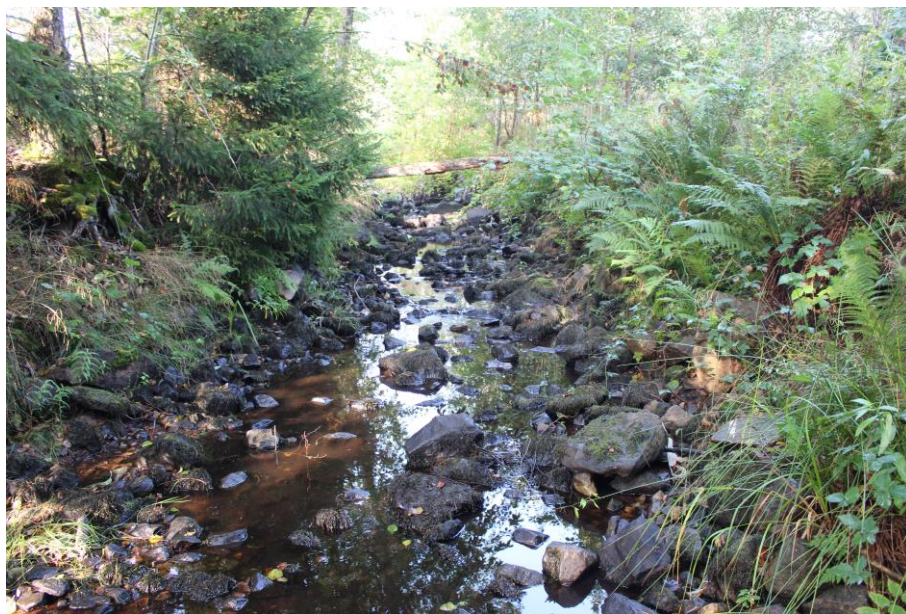
Beskrivning

Inget provfiske gick att genomföra då fåran var helt uttorkad. Vissa år har öring fångats med god täthet. Applerumsån och Strömby å bör studeras gällande flöden. Det finns flera dammar i systemet som skulle gå att nyttja bättre för att hushålla med vattnet.

Glasholmsån, Uppströms Hagalund (626303, 151488)

Lokalbeskrivning

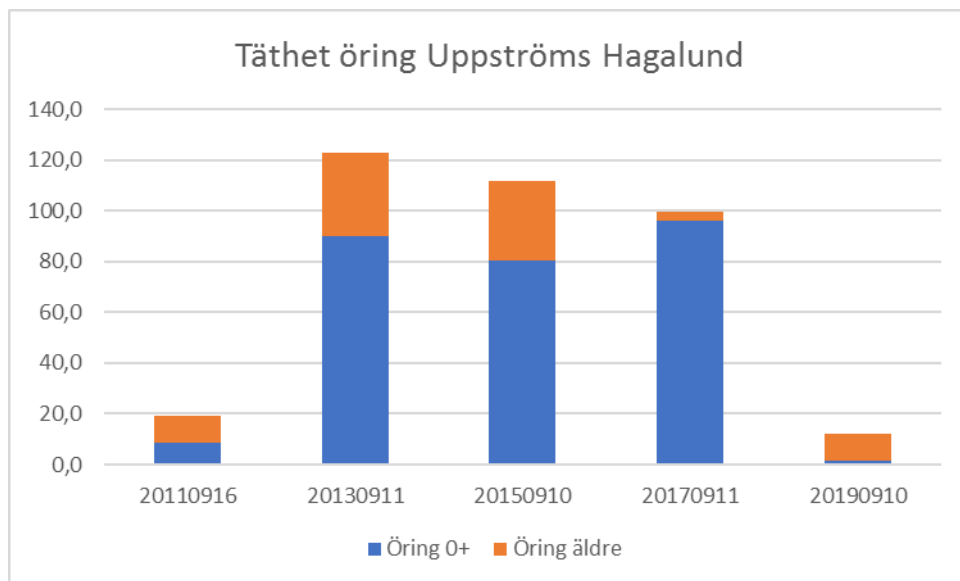
Elfiskelokalen börjar vid en större sten på norra sidan av ån och sträcker sig till där ån svänger skarpt. Provytan uppgick till 75 m². Lokalen dominerades av strömmande vatten, vattennivån var låg. Botten dominerades av sten i storlek 2-10 cm, mossor växte rikligt på lokalen. Lokalen är en lämplig öringlokal men flödet 2019 var betydligt sämre än tidigare elfisken. Lokalen är undersökt 2011, 2013, 2015, 2017 och 2019.

Figur 18. Glasholmsåns övre delar hade sämre flöde 2019, endast lite vatten rann i fåran. Foto: Carl-Johan Månsson

Elfiskeresultat

Fångsten var låg och innehöll 7 öringar och 1 signalkräfta. Fångsten minskade kraftigt vilket kan ha att göra med senaste årens flödesproblem (figur 19). Tätheten av öring klassas som låga-mycket låga. Både årsungar och flersomrig öring fanns positivt med vilket visar att de klarade förra årets extrema förhållanden.

Figur 19. Täthet öring uppströms Hagalund.

Bedömning enligt VIX och samlad bedömning

Alla elfisken ligger på god status eller bättre. Trots sämre förhållanden i och med torka så klarade sig populationen totalt sett. Vi bedömer att indexet visar rätt och sätter god.

	VIX-klass
20110916	Hög
20130911	God
20150910	God
20170911	God
20190910	God

Kommentarer och förbättringar

Sträckan är högt skyddsvärd. Ett stycke nedströms ligger vägtrummor som inspekterades innan elfisket. Öringen kan vid högre flöde vandra förbi men det är svårare vid lägre flöde. Åtgärder bör genomföras här och i samband med detta kan även biotopvård utföras. Stor öring har hittats på sträckan (Månsson, 2015) som indikerar att det, förutom en hög andel årsungar i elfiskena, rör sig om vandrande fisk. Lokalen är högt skyddsvärd, även på det regionala och nationella planet bör Glasholmsån värderas högt. Uppföljning bör framöver ske med samma intervall.

Glasholmsån, Glasholm (626005, 151735)

Lokalbeskrivning

Lokalen, som är lämplig för öring, är inte fiskad inom kommunens elfiskeprogram tidigare. Det finns dock ett gammalt elfiske gjort år 1996 på platsen. Ytan som var 59 m² började vid bron och

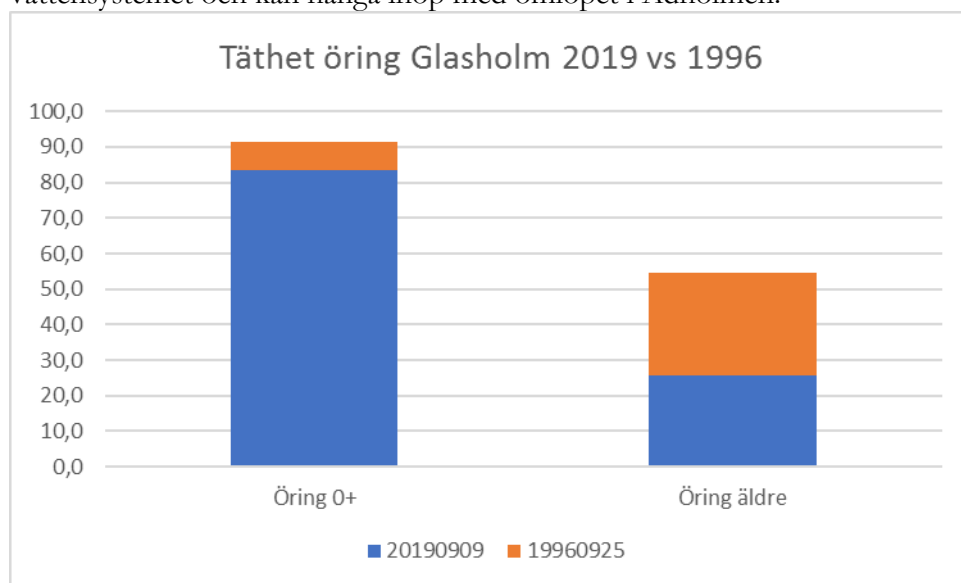
sträckte sig uppströms. Bron byggdes om för drygt fem år sedan. Botten dominerades av mindre stenar och medeldjupet var 0,1 m. Glasholmsån håller vattnet bättre än andra vattendrag, vilket är intressant att studera vidare.

Figur 20. Glasholmsån håller vattnet ganska bra. Foto: Carl-Johan Månsson

Elfiskeresultat

Fångsten bestod av 55 öringar, 1 bäcknejonöga och 2 signalkräfter. Tätheten av öring total var 108,8 st/100 m², varav årsungar 83 st och äldre 25 st, vilket är höga tätheter. I nedanstående figur redovisas jämförelse av öring mellan 2019 och 1996. Man ser att tätheten av öring är betydligt större 2019 men också att fördelningen av årsungar och äldre öring har skiftat karaktär. En fördelning mellan årsungar/äldre som var fallet 1996 tyder på att det handlade om stationär öring och att fångsten 2019 indikerar vandrande bestånd. Detta ligger i linje med andra lokaler i vattensystemet och kan hänga ihop med omlöpet i Ådholmen.

Figur 21. Tätheter av öring fördelat mellan årsungar (60-90 mm i längd) och äldre öring.

Bedömning enligt VIX och samlad bedömning

Statusen blev god vilket även gällde 1996. Klassningen bedöms rättvis. Påverkan är låg på sträckan.

	VIX-klass
19960925	God
20190909	God

Kommentarer och förbättringar

Sträckan är högt skyddsvärd som även gäller uppströms sträckor. Att lokalen höll så pass mycket öring var positivt och något oväntat eftersom låga flöden påverkat många sträckor. Det förefaller som om ån håller vattnet på ett bra sätt och kanske finns ledtrådar till detta i vattensystemets egenskaper. Lokalen bör ingå i kommande elfisken. Glasholmsån är ett lämpligt vatten att arbeta vidare med gällande biotopvård. Spillning från utter (NT) noterades.

Torsåsån (Bruatorpsån), Ådala (6254195 1510626)

Lokalbeskrivning

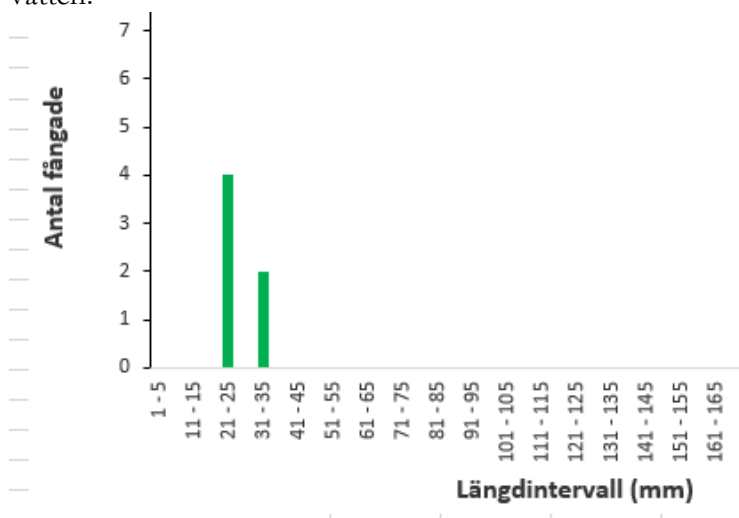
Ny lokal strax uppströms Torsås samhälle. 68 m² fiskades av, lågvatten rådde. Det var lugnvatten och botten dominerades av mellanstora block. Vattnet var mycket grumligt och kraftigt färgat. Vad som gör den här rostbruna färgen på vattnet är svårt att säga, kanske är det järnrikt. Lokalen bedömdes till måttlig öringlokal. Lokalen började vid bron och sträckte sig 15 m uppströms.

Figur 22. Vattenfärgen i Torsåsån/Bruatorpsån är rostbrun. Foto: Carl-Johan Månsson

Elfiskeresultat

Fångsten bestod av 6 gäddor, 6 mörtar och 1 lake. Gäddorna var 81-292 mm, mörtarna 21-33 mm (figur 23) och laken var 80 mm. Fångsten indikerar god vattenkvalitet med avseende på surt vatten.

Figur 23. Längdfördelning hos mört på lokal Adala 2019.

Bedömning enligt VIX och samlad bedömning

Lokalen hamnade på dålig status enligt VIX men vi bedömer den till måttlig.

Kommentarer och förbättringar

Vattnets bruna färg bör utredas genom att provta järn med flera metaller. Vallmans göl har samma färg den och denna höst hade även dammen i Valfridsbo denna färg. Vattnets innehåll kan ha koppling med att vegetationen inte tycks trivas i dammarna. I övrigt är det kvarhållande åtgärder som rekommenderas.

Applerumsån, Nedströms damm (6254331 1512580)

Lokalbeskrivning

Ny lokal strax nedanför dammen i Valfridsbo. Finsediment dominerade på den 84 m² undersökta ytan. Mycket grumligt vatten även här. Tycks vara mycket sediment på sträckan.

Lokalen/sträckan är inte lämplig för öring, men uppströms i Applerumsån finns fina partier. Skuggningen av vattnet var god.

Figur 24. Vattenfärgen i Applerumsåns nedre delar är rostbrun. Foto: Carl-Johan Månsson

Elfiskeresultat

Endast en abborre på 106 mm erhöles.

Bedömning enligt VIX och samlad bedömning

Lokalen hamnade på dålig status enligt VIX vilket överensstämmer med vår bild.

Kommentarer och förbättringar

Vattnets bruna färg bör utredas även här. Dammen uppströms har ett omlöp men inloppet och utloppet bör förbättras. Vid inloppet bör slangarna flyttas så att inte hinder uppstår och vid utloppet bör plankorna ersättas med ett v-format stenutskov (se foton nedan).

Figur 25. Justeringar krävs ofta vid fiskvägar och detta är inget undantag. Notera även vattnets färg. Foto: Carl-Johan Månsson

Bruatorpsån, Ovan damm Vallmans (625347 151191)

Lokalbeskrivning

Ny lokal direkt ovanför dämnet vid Vallmans göl. Lokalen elfiskades i samband med ett demofiske inom Hållbarhetsveckan i Torsås kommun. Lokalen är inte lämplig för öring och en mycket liten yta fiskades av.

Elfiskeresultat

Fångsten bestod av 7 abborrar, 48-91 mm och 1 gädda, 86 mm.

Bedömning enligt VIX och samlad bedömning

Lokalen hamnade på otillfredsställande status enligt VIX. Vi bedömer resultatet till måttlig klass då fisket gjordes i en damm och tycks vara fungerande lekområden för gädda och abborre.

Kommentarer och förbättringar

Som diskuterats tidigare är det hög prioritet på att bygga en fiskväg.

Referenser

- Havs- och vattenmyndigheten. 2013. Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om klassificering och miljö kvalitetsnormer avseende ytvatten. HVMFS 2013:19
- Månsson, C-J. 2019. Elfiskeundersökningar 2019 inom projektet Levande vattendrag. Hushållningssällskapet Kalmar-Kronoberg-Blekinge.
- Månsson, C-J. 2019. Elfisken i Kalmar län 2019 inom länets miljöövervakning. Länsstyrelsen i Kalmar län. Hushållningssällskapet Kalmar-Kronoberg-Blekinge. Pågående rapport.
- Månsson, C-J. 2018. Elfisken i Kalmar län 2018 inom länets miljöövervakning. Länsstyrelsen i Kalmar län. Hushållningssällskapet Kalmar-Kronoberg-Blekinge.
- Månsson, C-J. 2017. Elfiskeundersökningar i Kalmar län, inklusive Torsås elfiskeprogram. Hushållningssällskapet Kalmar-Kronoberg-Blekinge.
- Månsson, C-J. 2015. Elfiskeundersökningar i Torsås och Kalmar kommun, södra Kalmar län 2015. Hushållningssällskapet Kalmar-Kronoberg-Blekinge.
- Månsson, C-J. 2013. Elfiskeundersökningar i Torsås kommun 2013. Hushållningssällskapet Kalmar-Kronoberg-Blekinge.
- Månsson, C-J. 2011. Elfiskeundersökningar i Torsås kommun 2011. Hushållningssällskapet Kalmar-Kronoberg-Blekinge.
- Månsson, C-J. 2010. Elfiskeundersökningar i Grisbäcken 2010. Hushållningssällskapet Kalmar-Kronoberg-Blekinge.
- Månsson, C-J & Arnesson, M. 2009. Elfiskeundersökningar i Bruatorpsån 2007-2009. Hushållningssällskapet Kalmar-Kronoberg-Blekinge.
- Naturvårdsverket: Handbok för miljöövervakning – Elfiske i rinnande vatten, version 1:3: 020620.
- SLU. 2016. Jämför- och referensvärden från Svenskt Elfiskeregister perioden 2008-2015, Aqua reports 2016:14. Erik Degerman, Berit Sers & Kristina Magnusson.
- SLU. 2019. Elfiskedatabasen, SERS.

Den enda öringen som fångades i Grisbäcken 2019!

Citatet

"Jag har alltid sagt att Bruatorpsån är ett attraktivt och artrikt vattendrag som man ska värna och vara rädd om."

Citat Carl-Johan Månsson i Kalmar Läns Tidning 26 september 2019.

Förhoppning

Låt oss hoppas att det kommande år ska vara mer vatten i bäckar och åar så arbetet för Hållbara vattendrag kan ge effekt. Och att det blir en fiskväg vid Vallmans göl inom fem år!

Minnet

Då vi elfiskade Grisbäcken första gången 2010. Ingen trodde det fanns öring, jag var själv tveksam med det grumliga vattnet runt mina fötter. Det kryllade av öring på den korta strömsträckan.